

**ACADEMIA MILITARĂ A FORTELOR ARMATE
ȘCOALA DOCTORALĂ
„ȘTIINȚE MILITARE ȘI DE SECURITATE”**

Cu titlu de manuscris
CZU: 355.4(043.2)

DACIN, OCTAVIAN

**MODALITĂȚI DE ORGANIZARE ȘI
ÎNTREBUINȚARE A FORTELOR PENTRU
OPERAȚII SPECIALE ÎN RĂZBOIUL HIBRID**

SPECIALITATEA 581.01 – ARTĂ MILITARĂ

Rezumatul tezei de doctor în artă militară

CHIȘINĂU, 2025

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale „Științe militare și de securitate”, Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”

Conducător științific:

STANCU Marian, doctor în științe militare, profesor universitar

Comisia de doctorat pentru susținerea publică a tezei de doctor:

Președinte – MEREUȚĂ Gheorghe, doctor științe militare, profesor universitar, Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”

Secretar conducător științific – STANCU Marian, doctor în științe militare, profesor universitar, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, România

Membru al comisiei – CÎRCIUMARU Florian, doctor în științe militare, lector universitar, (Directorul Centrului de Studii Strategice de Apărare și Securitate) din Universitatea Națională de Apărare „Carol I” București, România

Referent Oficial - BÎRSAN Constantin-Marian, doctor în științe militare, Comandant al Batalionului 51 Operații Speciale, UM 01010, România

Referent oficial - LEHACI Nicolae-Tudorel, doctor în științe militare și informații, profesor universitar, (Decanul Facultății de Comandă și Stat Major) din Universitatea Națională de Apărare „Carol I” București, România

Susținerea va avea loc la 12 septembrie 2025, ora 14:00, în Sala Senatului, în cadrul ședinței Consiliului științific specializat din cadrul Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” (str.Haltei 23, Chișinău, MD-2000).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la biblioteca Academiei Militare Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md).

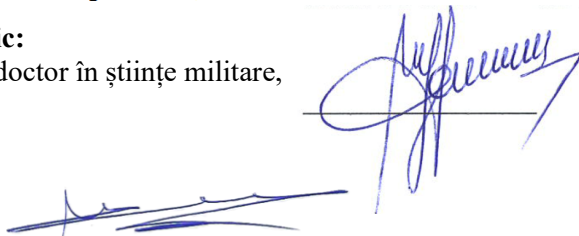
Rezumatul a fost expediat la 12.06.2025.

Conducător științific:

STANCU Marian, doctor în științe militare, profesor universitar

Autor:

DACIN Octavian

CUPRINS

Reperete conceptuale ale cercetării	5
Conținutul tezei	7
Concluzii generale și recomandări	24
Bibliografie	26
Adnotare (în limba română, rusă și engleză)	31

REPERILE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și relevanța temei abordate subliniază faptul că progresul continuu în domeniul științei și tehnologiei a determinat transformări fundamentale în natura conflictelor armate contemporane. Războaiele moderne sunt caracterizate de schimbări semnificative comparativ cu conflictele din trecut, iar evoluțiile tehnologice și teoretice au transformat modul în care se concep și se derulează operațiile militare. Conceptele, strategia și doctrina războiului au suferit modificări fundamentale, cu un accent tot mai mare pe utilizarea forțelor pentru operații speciale și neconvenționale, iar conflictele armate se intersectează adesea cu fenomene non-militare [13].

Evenimentele recente, precum criza din Ucraina și amenințările teroriste, au reînnoit dezbaterile asupra noii paradigme de război și au evidențiat schimbările radicale din strategia globală de securitate. În acest context, forțele pentru operații speciale (FOS) au dobândit o importanță crescută, jucând un rol esențial în gestionarea unui spectru larg de amenințări și în integrarea operațiilor militare cu inițiativele diplomatice, economice și umanitare [28].

Tehnologia avansată a permis FOS să opereze eficient în medii complexe și dificile, folosind echipamente de ultimă generație pentru a atinge obiective esențiale. În plus, operatorii FOS sunt din ce în ce mai mult actori multidimensionali, integrați în eforturile de stabilizare și reconstrucție ale regiunilor afectate de conflicte. Aceste schimbări subliniază relevanța temei abordate, oferind o înțelegere clară a modului în care operațiile speciale se adaptează și evoluează în fața provocărilor dintr-un mediu global de securitate tot mai dinamic și complex [32].

Scopul lucrării. Scopul acestei cercetări este de a analiza și propune modalități eficiente de organizare, instituire și întreținere a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) în cadrul Armatei Naționale a Republicii Moldova, în contextul războiului hibrid.

Obiectivele cercetării subliniază direcțiile esențiale de investigație pentru dezvoltarea unui model eficient de organizare și utilizare a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) în contextul războiului hibrid, adaptat nevoilor Armatei Naționale a Republicii Moldova. Obiectivele cercetării sunt:

1. Analiza conceptuală a războiului hibrid, prin identificarea principalelor caracteristici și a interacțiunii dintre mijloacele convenționale și neconvenționale, cu accent pe dimensiunile informațională, cibernetică și psihologică ale amenințărilor asimetrice.
2. Evaluarea structurii și funcționării Forțelor pentru Operații Speciale din Republica Moldova, prin examinarea cadrului normativ, a organizării instituționale și a capacităților operaționale, raportat la cerințele de securitate națională și la standardele internaționale.
3. Compararea modelelor internaționale de organizare a Forțelor pentru Operații Speciale, prin analiza structurilor funcționale și operaționale din state relevante și prin studii de caz privind utilizarea acestora în combaterea amenințărilor hibride.
4. Investigarea strategiilor și tacticilor specifice operațiilor speciale utilizate în războiul hibrid, inclusiv operații clandestine, acțiuni de sabotaj, atacuri cibernetice și alte metode adaptate provocărilor contemporane de securitate.
5. Elaborarea unui model optimizat de organizare și utilizare a Forțelor pentru Operații Speciale, adaptat specificului național al Republicii Moldova și integrat în arhitectura de securitate regională și internațională, pentru consolidarea capacităților operaționale și sporirea eficienței în contracararea amenințărilor hibride.

Prin atingerea acestor obiective, cercetarea va contribui la îmbunătățirea capacităților operaționale ale Armatei Naționale și la întărirea securității naționale, oferind în același timp soluții pentru integrarea Republicii Moldova în inițiative regionale și internaționale de securitate.

Ipoteza de cercetare. Dezvoltarea și implementarea unui model optimizat de organizare și utilizare a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS), adaptat specificului național al Republicii Moldova și fundamentat pe bunele practici internaționale, va contribui la creșterea eficienței operaționale a acestor forțe, sporind capacitatea de răspuns la amenințările hibride și consolidând securitatea națională.

Metodologia Cercetării. Studiul combină metode empirice, inducție și deducție, precum și analiza structurală, pentru a fundamenta o abordare strategică viabilă. Prin corelarea aspectelor teoretice cu studiile de caz, cercetarea oferă soluții aplicabile pentru modernizarea

FOS și integrarea acestora în strategia de securitate a Republicii Moldova.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute. Lucrarea propune un cadru inovator pentru organizarea și utilizarea FOS, adaptat provocărilor războiului hibrid. Contribuțiile teoretice și practice sprijină atât reformele militare naționale, cât și cooperarea internațională în domeniul securității.

Semnificația teoretică a lucrării. Semnificația teoretică a prezentei cercetări constă în elaborarea și consolidarea unui cadru conceptual și metodologic modern, necesar pentru investigarea științifică a dinamicii organizatorice și operaționale a structurilor militare, în contextul evoluției doctrinare contemporane. Contribuția autorului se materializează prin adaptarea demersului teoretic la cerințele actuale ale mediului de securitate și la transformările paradigmatică ale științei militare, oferind astfel o bază solidă pentru analiza și reformarea sistemului de apărare națională.

Lucrarea îndeplinește o funcție dublă: pe de o parte, servește ca instrument analitic util în sprijinul procesului decizional militar, iar pe de altă parte, oferă un cadru de referință pentru inițiativele strategice de reformare a Armatei Naționale, în special în domeniul constituirii și dezvoltării Forțelor pentru Operații Speciale (FOS). Prin caracterul său aplicativ și prin relevanța tematică, studiul depășește limitele contextului național, inserându-se în discursul multinațional privind interoperabilitatea, cooperarea aliată și adaptarea capacităților de apărare la noile tipuri de amenințări hibride.

În această perspectivă, cercetarea contribuie la fundamentarea teoretică a procesului de modernizare a structurilor de forță, oferind repere conceptuale esențiale pentru formularea strategiilor de transformare instituțională, cu un accent particular asupra dezvoltării, organizării și integrării Forțelor pentru Operații Speciale în arhitectura de securitate a statului.

Volumul și structura tezei. Teza este elaborată în conformitate cu rigorile academice specifice lucrărilor de doctorat și este structurată într-o arhitectură logică și coerentă, care reflectă complexitatea tematicii abordate. Lucrarea cuprinde următoarele componente esențiale: adnotările în limbile română, engleză și rusă; lista abrevierilor

utilizate; introducerea, care delimitează obiectivele, ipoteza și metodologia cercetării; trei capitole de bază, organizate în treisprezece subcapitole ce reflectă evoluția argumentativă și analitică a temei; concluziile generale și recomandările formulate în baza rezultatelor obținute; lista bibliografică ce însumează sursele utilizate; anexele relevante pentru susținerea conținutului analitic; declarația de asumare a răspunderii; precum și curriculum vitae al autorului.

Lucrarea este centrată pe investigarea complexă a problematicii legate de organizarea și întrebuintarea Forțelor pentru Operații Speciale în contextul războiului hibrid, fiind fundamentată pe un set de **concepte-cheie**: Armata Națională, amenințări și vulnerabilități, conflict, confruntare armată, forțe speciale, forțe pentru operații speciale, operații speciale, război hibrid și teatrul de operații.

CONȚINUTUL TEZEI

1. ABORDĂRI CONCEPTUAL-TEORETICE PRIVIND ORGANIZAREA ȘI UTILIZAREA FORȚELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE ÎN RĂZBOIUL HIBRID

Capitolul abordează, dintr-o perspectivă teoretico-științifică, fundamentele conceptuale și metodologice necesare pentru înțelegerea și analiza rolului Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) în contextul războiului hibrid. Într-o primă etapă, sunt analizate originile, evoluția și interpretările contemporane ale conceptului de „conflict hibrid”, cu accent pe dimensiunea sa istoriografică și pe delimitările conceptuale care îl diferențiază de formele convenționale ale confruntării armate. Studiul relevă faptul că războiul hibrid se caracterizează printr-o fuziune de metode convenționale, neconvenționale și asimetrice, care presupun adaptabilitate, disimulare și acțiuni sub pragul conflictului deschis, implicând totodată actori statali și non-statali [9, p.3].

Noțiunea de război hibrid a apărut în literatura de specialitate la începutul anilor 2000, câștigând notorietate după criza de securitate din sudul și estul Ucrainei din 2014. Conceptul de „hibriditate” a fost dezvoltat de experți militari occidentali precum Frank Hoffman și James Norman Mattis, care au evidențiat necesitatea ca structurile militare să se adapteze la un spectru larg de amenințări [33, p. 19].

Colonelul John Jack McCuen (Armata SUA) descrie războiul hibrid ca fiind „expresia supremă a războiului asimetric”, desfășurat simultan pe trei fronturi decisive: populația din zona de conflict, națiunea proprie și comunitatea internațională [38, pp. 107-113].

Locotenent-colonelul Will Nemeth, din cadrul Corpului de Infanterie Marină al SUA, caracterizează războiul hibrid drept o formă contemporană a războiului de gherilă, care utilizează tehnologie modernă și metode avansate de mobilizare [40, p. 14].

La rândul său, Sean McWilliams propune o abordare duală, în care dimensiunea fizică a războiului hibrid se referă la confruntarea militară propriu-zisă, iar dimensiunea conceptuală vizează controlul populației locale, menținerea sprijinului intern și influența asupra comunității internaționale [39, p. 10].

Toate aceste definiții evidențiază complexitatea și multidimensionalitatea războiului hibrid, demonstrând necesitatea unor strategii de apărare flexibile și integrate.

Conceptul de război hibrid a fost adoptat oficial în doctrinele militare ale mai multor state, fiecare dezvoltând o interpretare proprie, în funcție de specificul strategic și geopolitic. În doctrină britanică, de exemplu, conflictul hibrid este definit prin combinarea violenței și insurgenței cu terorismul, criminalitatea organizată și utilizarea mijloacelor economice, financiare, legale și diplomatice pentru a obține un avantaj strategic. Armata Britanică consideră că „hibriditatea reprezintă o schimbare fundamentală a modului de gândire al adversarilor, exploatarea slăbiciunilor sociale prin tehnici asimetrice sofisticate” [44, p. 11].

În spațiul estic, Federația Rusă integrează conceptul de război hibrid într-o logică informațională și geopolitică. Conform expertului rus Pavel Țăgankov, una dintre trăsăturile definitorii ale acestui tip de conflict este utilizarea tehnologiilor informaționale pentru manipulare, falsificarea istoriei și diseminarea dezinformării [29, pp. 32-42].

Mihail Deleaghin accentuează dimensiunea geopolitică a fenomenului, văzând în războiul hibrid un mecanism de concurență globală care include propaganda, dezinformarea, corupția, activitățile politice subversive și, atunci când este necesar, utilizarea forței [26].

O perspectivă academică echilibrată este oferită de Oleg Belikov, care argumentează că războiul hibrid nu este un concept operațional clar definit, ci mai degrabă o paradigmă analitică aplicabilă conflictelor contemporane [24, p139]. El subliniază că planificarea militară trebuie să includă o gamă variată de scenarii, de la revoluții colorate până la conflicte convenționale [24, p. 145].

În cazul Republicii Moldova, fenomenul războiului hibrid reflectă provocările complexe ale securității naționale, influențate de factori precum conflictul transnistrean, care constituie un punct sensibil ce poate fi utilizat pentru destabilizare, vulnerabilitățile economice și sociale, ce facilitează ingerințele externe și propaganda, dar și corupția și traficul ilegal, care afectează funcționalitatea instituțiilor statului. Amenințările hibride exercită o presiune constantă asupra securității statului, contribuind la instabilitatea regională și globală prin dezinformare, atacuri cibernetice, influență politică externă și utilizarea forțelor „Proxy” pentru a destabiliza ordinea internă [6]. În acest sens, analiza și cercetarea acestui fenomen în Republica Moldova sunt susținute prin activități academice, conferințe, simpozioane și publicații de specialitate, precum și prin inițiative de colaborare internațională, orientate spre întărirea capacităților de reziliență. Aceste eforturi contribuie la dezvoltarea unor strategii eficiente de apărare, consolidând capacitatea națională de reacție la provocările hibride [7].

Pornind de la aceste premise, studiul identifică reperele teoretico-metodologice esențiale pentru analiza modalităților de organizare și întrebuințare a FOS în contextul specific al războiului hibrid. Se subliniază importanța flexibilității structurale, a interoperabilității și a capacității FOS de a acționa în medii operaționale complexe, într-o manieră integrată și sincronizată cu celelalte instrumente ale puterii statale – politice, informaționale și economice [41, pp. 64–70]. Din punct de vedere teoretic, utilizarea FOS în războiul hibrid presupune desfășurarea de acțiuni în așa-numitele „zone gri”, adesea sub pragul conflictului deschis, unde prezența vizibilă a forțelor convenționale nu este oportună sau eficientă [37, p. 25]. Operațiile FOS au loc într-un mediu ambiguu și fluid, iar misiunile acestora pot include recunoaștere specială, acțiuni directe, operații de influență, sprijinirea forțelor locale sau parteneriate operaționale, toate desfășurate cu un grad ridicat de

discreție și adaptabilitate. În acest sens, Forțele pentru Operații Speciale devin un instrument strategic indispensabil în cadrul răspunsului la amenințările hibride, prin capacitatea lor de a genera un efect disproporționat față de dimensiunea lor numerică [30, p. II-2].

Din perspectivă metodologică, cercetarea acestor modalități impune o abordare interdisciplinară, care îmbină analiza strategică cu instrumente din domeniile geopoliticii, sociologiei militare și studiilor de securitate. Această abordare permite nu doar descrierea, ci și evaluarea eficienței modelelor de întrebuințare a FOS în funcție de variabilele mediului de securitate. Pentru Republica Moldova, dezvoltarea unei capacități credibile și funcționale de FOS devine o prioritate, mai ales în contextul instabilității din regiunea extinsă a Mării Negre și al conflictului prelungit din Ucraina. Vulnerabilitățile interne ale sistemului național de apărare, combinate cu presiunile exercitate de amenințările hibride, inclusiv dezinformarea, acțiunile subversive și influența actorilor non-statali, impun necesitatea formării unor structuri militare agile, capabile să răspundă eficient la provocări neconvenționale [7].

În procesul de definire a structurii operaționale și organizatorice a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS), este imperios necesar ca aceste modalități să fie concepute în funcție de resursele disponibile, dar și de cerințele strategice și operaționale ale mediului de securitate. Fiecare decizie privind organizarea, dotarea și utilizarea acestora trebuie să fie reflectată prin prisma interoperabilității și a sinergiei cu partenerii internaționali, având în vedere că misiunile de tip FOS sunt, adesea, de natură multinațională și presupun colaborarea cu diverse entități externe [16, pp. 205-210].

Mai mult decât atât, aceste forțe trebuie să răspundă unui obiectiv fundamental, anume protejarea suveranității naționale și consolidarea rezilienței strategice a Republicii Moldova în fața unei game extinse de provocări, inclusiv amenințări hibride, conflicte asimetrice și conflicte înghețate. În acest context, FOS devin nu doar un instrument exclusiv pentru răspunsul rapid la crize, ci și un element esențial al arhitecturii de apărare și descurajare, pregătite să acționeze eficient în fața unor amenințări complexe și variate [12].

Contribuția teoretică a acestui studiu vizează o abordare sistematică și integrată, având drept scop dezvoltarea unor direcții metodologice aplicabile procesului de instituționalizare a Forțelor pentru Operații Speciale în cadrul Armatei Naționale. Aceste direcții sunt construite pe baza unei analize aprofundate a tendințelor doctrinare actuale și a cerințelor impuse de mediul de securitate contemporan.

În concluzie, Capitolul 1 subliniază importanța integrării FOS într-o structură flexibilă, capabilă să răspundă rapid și eficient provocărilor generate de natura dinamică și imprevizibilă a războiului hibrid. Prin urmare, dezvoltarea unor modele naționale de organizare a FOS, care să îmbine bunele practici internaționale cu specificitatea geopolitică și strategică a fiecărei țări, inclusiv a Republicii Moldova, reprezintă un element esențial pentru consolidarea securității și apărarea suveranității în fața amenințărilor hibride.

2. ANALIZA COMPARATIVĂ ȘI SCENARII DE ÎN- TREBUIȚARE A FORTELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE ÎN CONFLICTELE MODERNE

Prezentul capitol propune o analiză integrată și comparativă a modului în care Forțele pentru Operații Speciale (FOS) sunt organizate și întrebuințate în cadrul conflictelor moderne, în special în contextul emergenței războiului hibrid. Această formă de conflict, caracterizată prin combinarea metodelor convenționale și neconvenționale, simetrice și asimetrice, presupune desfășurarea ostilităților într-un spectru extins, care include atât dimensiunea fizică a confruntării, cât și pe cea informațională, psihologică și cibernetică [17, pp. 197-204]. În acest cadru operațional complex, Forțele pentru Operații Speciale au devenit un instrument esențial de proiecție a puterii, capabil să răspundă provocărilor neconvenționale și să acționeze cu eficiență strategică într-un mediu caracterizat prin volatilitate, incertitudine și ambiguitate.

Conflictele recente din spații geografice diverse – precum Ucraina, Siria, Libia, Irak, Afganistan sau regiunile africane instabile din zona Sahelului – au demonstrat capacitatea FOS de a acționa în condiții de adversitate, prin misiuni de recunoaștere specială, acțiuni directe, operații psihologice, sprijin pentru forțele locale de rezistență și intervenții chirurgicale cu scop de decapitare strategică a structurilor ostile

[14, pp. 220-228]. FOS au fost desfășurate nu doar pentru a lovi inamicul, ci și pentru a influența mediul operațional, populația locală și decidenții politici, prin operații caracterizate de un grad ridicat de precizie, mobilitate și autonomie.

Statele cu tradiție în domeniul operațiilor speciale – precum Statele Unite, Regatul Unit, Rusia, Franța, Israel sau Ucraina – au dezvoltat modele doctrinare diferite, dar convergente în ceea ce privește relevanța strategică acordată acestor forțe.

În cazul SUA și Marii Britanii [10], FOS sunt integrate organic în arhitectura de apărare națională, beneficiind de sprijin logistic, tehnologic și informațional avansat, precum și de o interoperabilitate crescută cu celelalte componente ale forțelor armate.

În schimb, în cazul Rusiei [31], întrebuințarea FOS s-a realizat adesea în scopuri de dezinformare, destabilizare și manipulare a actorilor locali, prin tehnici de negare plauzibilă și acțiuni sub acoperire, așa cum s-a putut observa în Crimeea și Donbass.

Franța și Germania [34] au desfășurat FOS în teatre de operații africane, în misiuni contra-teroriste și de stabilizare, în timp ce Israelul [36] a utilizat aceste forțe într-o logică de apărare preventivă și răspuns imediat la amenințări, axată pe eliminarea rapidă a pericolelor emergente. Aceste experiențe evidențiază faptul că succesul întrebuințării FOS nu depinde doar de capacitățile tehnice sau de pregătirea tactică, ci și de claritatea obiectivelor strategice, calitatea informațiilor, susținerea politică și capacitatea de adaptare la realitățile locale [41, pp. 64–70].

Evoluția metodelor de luptă în secolul XXI reflectă o adaptare accelerată la noile forme de confruntare militară, în care Forțele pentru Operații Speciale (FOS) capătă un rol din ce în ce mai complex și decisiv. Prin natura lor flexibilă, mobilă și autonomă, FOS s-au dovedit apte să răspundă eficient cerințelor impuse de războiul hibrid, de conflictele asimetrice și de campaniile de influență derulate în medii operaționale multidimensionale [11]. Studiul comparativ al unor cazuri recente scoate în evidență convergențele doctrinare, dar și particularitățile geopolitice care au modelat întrebuințarea acestor forțe în teatre diverse de operații:

Libia (2011) – În cadrul operației „Unified Protector”, Forțele pentru Operații Speciale din mai multe state NATO, în special din Regatul Unit, Franța și SUA, au fost implicate în sprijinirea grupărilor rebele împotriva regimului Gaddafi. Rolul lor principal a constat în coordonarea loviturilor aeriene, asigurarea comunicațiilor tactice, dirijarea atacurilor de precizie și formarea accelerată a forțelor locale. Astfel, FOS au fost un factor multiplicator de forță într-un conflict caracterizat prin lipsa unei linii frontale tradiționale și prin fluiditatea taberelor combatante [25, p. 16].

Pakistan (2011) – Eliminarea liderului Al-Qaeda, Ossama Bin Laden, în cadrul operației „Neptune Spear”, a marcat un reper în istoria utilizării FOS pentru misiuni de tip „decapitare strategică”. Operația desfășurată de SEAL Team Six a demonstrat capacitatea forțelor speciale de a planifica și executa acțiuni chirurgicale de înaltă precizie în teritorii suverane ostile, în mod autonom, cu un nivel minim de expunere și cu o viteză de reacție excepțională. Această acțiune a confirmat rolul FOS ca instrument de politică externă în afara paradigmei convenționale de război [42, p. 28].

Ucraina (2014) – Anexarea Crimeii de către Federația Rusă a constituit un exemplu emblematic de utilizare a FOS în cadrul unui război hibrid. Așa-numiții „omuleți verzi”, militari ai forțelor speciale ruse fără însemne naționale, au ocupat rapid obiective strategice, paralizând rezistența ucraineană prin surpriză, intimidare și superioritate informațională. Împreună cu operații de dezinformare, război psihologic și atacuri cibernetice, acțiunile FOS au reușit să creeze o situație de fapt împlinit, fără angajarea unei confruntări militare clasice [27].

Siria (din 2015) – Intervenția militară a Rusiei în sprijinul regimului Assad a inclus o componentă semnificativă de operații speciale integrate în strategii geopolitice extinse. Forțele pentru operații speciale ruse au fost implicate în ghidarea loviturilor aeriene, asistența pentru forțele siriene și iraniene, precum și în eliminarea liderilor opoziției armate. Prin combinarea elementelor convenționale cu metode de luptă neregulate, Moscova a proiectat influență regională, folosind FOS ca vectori de control indirect al teatrului operațional și ca instruire avansată în domeniul războiului urban și misiunilor de infiltrare [28].

Aceste exemple conturează o metamorfoză a paradigmei tradiționale de conflict, în care Forțele pentru Operații Speciale nu mai sunt rezervate doar pentru misiuni de tip elitist, ci constituie elemente prioritare în arhitectura strategică a războiului modern. Capacitatea acestora de a opera în condiții de ambiguitate juridică, de a influența populația locală, de a obține superioritate informațională și de a susține forțele indigene devine un multiplicator esențial de putere, mai ales în fazele incipiente ale conflictului, sub pragul războiului convențional [11].

Analiza comparativă relevă o serie de tendințe dominante: profesionalizarea și extinderea capabilităților FOS, accentul tot mai mare pe acțiuni în zone gri și sub pragul războiului convențional, integrarea resurselor cibernetice și informaționale, precum și creșterea rolului acestor forțe în cadrul operațiilor de disuasiune, prevenire și intervenție rapidă. Într-un mediu de securitate tot mai fragmentat și imprevizibil, FOS se transformă într-un actor esențial pentru asigurarea rezilienței strategice a statelor și pentru consolidarea capacității de reacție în fața amenințărilor hibride [29, pp.32-42].

Prin urmare, Forțele pentru Operații Speciale reprezintă astăzi nu doar un instrument militar de elită, ci și un vector esențial de influență politică, psihologică și strategică, capabil să intervină acolo unde metodele tradiționale de coerciție eșuează sau sunt inefficiente. Rolul lor este în continuă extindere, iar viitorul mediului operațional va depinde, în mare măsură, de modul în care aceste forțe vor fi organizate, instruite și întrebuințate în acord cu noile paradigme ale războiului contemporan.

Pentru a ilustra aplicabilitatea concluziilor teoretico-practice desprinse din analiza comparativă, se propune un scenariu ipotetic de întrebuințare a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) ale Republicii Moldova, adaptat contextului geopolitic regional și realităților operaționale din zona extinsă a Mării Negre [7].

Context operațional:

Într-un viitor apropiat, Republica Moldova se confruntă cu o escaladare a tensiunilor hibride în zona regiunii de sud-est, în proximitatea regiunii Autonome Găgăuze. Se constată intensificarea acțiunilor subversive, a campaniilor de dezinformare și a mobilizării unor grupuri

paramilitare sprijinite logistic și informațional de un actor statal extern. Aceste grupuri urmăresc destabilizarea guvernului central, crearea unei zone de enclavizare și eventual proclamarea unei entități autonome, similară precedentului din Crimeea.

Obiectiv strategic [2]:

Asigurarea integrității teritoriale și restabilirea autorității statului în regiunea afectată, prin acțiuni discrete, rapide și eficiente, sub pragul confruntării convenționale, evitând escaladarea militară deschisă sau intervenția internațională.

Misiunile principale ale FOS din RM:

Recunoaștere specială (Special Reconnaissance - SR) [19]:

- Desfășurarea de echipe infiltrate în zona afectată pentru obținerea de informații privind dispunerea grupurilor ostile, fluxurile logistice, punctele de sprijin și rețelele de influență locală.
- Utilizarea tehnologiilor ISR (Intelligence, Surveillance, Reconnaissance) și a rețelelor HUMINT pentru monitorizarea constantă a actorilor implicați.

Operații de influențare psihologică și cibernetică (MISO/Cyber) [20]:

- Implementarea unor campanii coordonate de informare pentru a contracara narațiunile ostile, prin mijloace sociale și mass-media locală.
- Lovituri cibernetice punctuale asupra canalelor de comunicare folosite de grupările separatiste pentru mobilizare și propagandă.

Acțiuni directe (Direct Action - DA) [18]:

- Neutralizarea punctuală a liderilor grupărilor separatiste, în baza informațiilor verificate, prin lovituri de precizie executate de unități speciale antrenate în tehnici CQB (Close Quarters Battle).
- Interdicția unor transporturi de armament și tehnică, pe rutele transnistrene sau prin spații necontrolate de autoritățile constituționale.

Sprijin pentru forțele loiale ale statului (FID – Foreign Internal Defense) [20]:

Instruirea și consilierea în teren a forțelor MAI și ale Armatei Naționale desfășurate în proximitatea zonei de criză, în vederea consolidării capacității acestora de a desfășura operații de control și restabilire a ordinii.

Etapale operaționale [2]:

Faza I – Pregătirea și planificarea: acumularea de informații, simularea operațiilor, testarea capacității de reacție rapidă a echipelor FOS.

Faza II – Penetrare și acțiune sub acoperire: infiltrarea forțelor în teren, inițierea acțiunilor psihologice și cibernetice, evaluarea răspunsului inamic.

Faza III – Execuția acțiunilor directe: desfășurarea loviturilor de precizie, blocarea canalelor logistice, sprijinirea forțelor de stat în recâștigarea controlului.

Faza IV – Stabilizare post-operatorie: monitorizarea situației, sprijin pentru autorități civile și contracararea oricărei reveniri a amenințării.

Considerații doctrinare:

Acest scenariu validează necesitatea unei doctrine naționale adaptate specificului hibrid, în care FOS nu sunt doar o forță reactivă, ci un actor strategic pro activ, capabil să anticipeze, influențeze și contracareze amenințările emergente. Scenariul relevă importanța:

- interoperabilității interinstituționale (cooperarea între MA, MAI, SIS și alte structuri);
- pregătirii continue în domenii precum limbi locale, tactici urbane, medii cibernetice și comunicare strategică;
- flexibilității structurale și decizionale în cadrul FOS, pentru a permite adaptarea rapidă la dinamica terenului.

Analiza comparativă a modului de organizare și întrebuințare a Forțelor pentru Operații Speciale în conflictele moderne relevă transformarea profundă a acestora într-un instrument strategic indispensabil în răspunsul la amenințările hibride. Diversitatea experiențelor internaționale demonstrează faptul că succesul misiunilor FOS este condiționat nu doar de capacitățile tactice, ci și de integrarea într-o arhitectură operațională coerentă, sprijinită de resurse informaționale, cibernetice și psihologice [13].

Scenariul ipotetic elaborat pentru Republica Moldova reflectă necesitatea imperativă de a adapta doctrina națională și structura FOS la realitățile unui mediu de securitate volatil și impredictibil. Într-un astfel de context, FOS trebuie să devină un vector de anticipare și

proiecție strategică, capabil să acționeze decisiv sub pragul conflictului convențional, în sprijinul suveranității și stabilității statului [12].

În concluzie, Capitolul 2 subliniază rolul fundamental al Forțelor pentru Operații Speciale în conflictele moderne, în special în fața provocărilor generate de războiul hibrid și de caracteristicile unice ale fiecărui teatru de operații. Flexibilitatea, capacitatea de adaptare rapidă și integrarea tehnologică a FOS sunt esențiale pentru succesul acestor forțe în cadrul unui conflict contemporan, iar dezvoltarea unor scenarii operaționale bine fundamentate și a unei cooperări internaționale eficiente sunt aspecte cheie pentru maximizarea impactului acestora.

3. OPTIMIZAREA DOCTRINARĂ ȘI OPERAȚIONALĂ A FORȚELOR PENTRU OPERAȚII SPECIALE DIN ARMATA NAȚIONALĂ

Capitolul al treilea constituie elementul central aplicativ al cercetării, concentrându-se pe analiza și formularea direcțiilor de optimizare doctrinară și operațională a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) din cadrul Armatei Naționale a Republicii Moldova, în contextul tendințelor actuale ale războiului hibrid și al mediului de securitate regional. În această etapă, demersul științific depășește abordările conceptuale anterioare, avansând către propunerea unui cadru de modernizare integrată a structurilor FOS, cu un accent deosebit pe adaptabilitate, eficiență și compatibilitate strategică [12].

Contribuția teoretică a acestui studiu vizează formularea unei abordări sistematice și integrate, având ca scop dezvoltarea unor direcții metodologice aplicabile procesului de instituționalizare a Forțelor pentru Operații Speciale în cadrul Armatei Naționale. Aceste direcții sunt fundamentate pe o analiză profundă a tendințelor doctrinare actuale și a cerințelor impuse de mediul de securitate contemporan, având în vedere complexitatea contextului regional și internațional [4].

Astfel, procesul de instituționalizare a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) trebuie să reflecte atât evoluțiile doctrinei internaționale de apărare, cât și particularitățile geostrategice ale Republicii Moldova, stat aflat la intersecția dintre Estul și Vestul Europei, într-un context geopolitic caracterizat de o combinație unică de amenințări externe și interne [3]. În acest sens, prezentul studiu propune mai multe

direcții metodologice fundamentale, destinate să asigure dezvoltarea unei structuri operaționale viabile și eficiente:

1. Adoptarea unui cadru doctrinar flexibil și adaptabil: Este esențială elaborarea unei doctrine care să permită integrarea rapidă a noilor tehnici și tactici de luptă, precum și actualizarea continuă a procedurilor operaționale, în vederea unui răspuns prompt la provocările emergente. Această doctrină trebuie să fie inspirată de modelele internaționale de succes, dar adaptată specificului operațiilor hibride și asimetrice caracteristice conflictelor contemporane.
2. Integrarea FOS într-un cadru operațional combinat: Eficiența operațională impune o colaborare constantă și coordonată între FOS, forțele convenționale și structurile naționale de securitate. Această integrare este crucială pentru asigurarea unui răspuns rapid și eficient la un spectru larg de amenințări și pentru generarea unei sinergii operaționale reale.
3. Stabilirea unui sistem de selecție și instruire continuă: Acesta trebuie să corespundă atât necesităților interne ale Armatei Naționale, cât și exigențelor parteneriatelor internaționale. Procesul de selecție și instruire trebuie fundamentat pe evaluări riguroase și pe scenarii operaționale relevante pentru războiul hibrid, fiind aliniat la modelele NATO de pregătire a forțelor speciale [4].
4. Dezvoltarea unui sistem logistic robust și eficient: Modernizarea FOS necesită un suport logistic capabil să asigure mobilitatea operațională inclusiv în teatre de operații izolate. Acest sistem trebuie să susțină autonomia tactică și continuitatea misiunilor, reducând dependența de infrastructuri vulnerabile sau externe.
5. Sprijinirea inovării tehnologice: FOS trebuie să fie în permanență adaptate noilor realități tehnologice. Echipamentele de ultimă generație, tehnologiile de comunicație criptată, supravegherea satelitară și inteligența artificială aplicată în analiza informațiilor sunt esențiale pentru creșterea eficienței și preciziei în luarea deciziilor și desfășurarea operațiilor.
6. Definirea unei politici coerente de gestionare a resurselor umane: Este necesar un cadru solid de dezvoltare profesională continuă pentru operatorii FOS, axat pe perfecționarea constantă a abilităților și performanțelor. În acest sens, trebuie implementat un sistem

riguros de evaluare a performanței, care să asigure menținerea unui personal de elită, capabil să facă față complexității și imprevizibilității războiului hibrid [4].

Aceste direcții metodologice reprezintă fundamentul procesului de modernizare a structurilor FOS din Republica Moldova, adaptate atât la necesitățile interne ale țării, cât și la tendințele internaționale și provocările emergente din domeniul securității globale.

Pentru a fundamenta aceste direcții metodologice, se impune o analiză a modelelor organizaționale devotate la nivel internațional, în vederea identificării bunelor practici aplicabile în contextul Republicii Moldova.

În dinamica evoluției sistemelor de apărare contemporane, modelele organizaționale ale Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) reflectă în mod direct prioritățile strategice ale statelor, având în vedere particularitățile mediului de securitate specific fiecărei națiuni [12]. În această claritate, arhitecturile instituționale ale unor puteri militare consacrate oferă exemple relevante de organizare a FOS, subliniind orientări distincte, determinate de proiecția misiunilor și de strategia națională de apărare:

- Modelul american se distinge printr-o orientare spre desfășurarea externă rapidă, având în vedere angajamentele globale ale Statelor Unite și necesitatea de a răspunde la amenințările emergente în diverse regiuni ale lumii. Acesta pune accent pe integrarea FOS în teatre globale de operații și pe dezvoltarea de parteneriate strategice durabile cu statele aliate, având scopul de a promova stabilitatea globală și de a întări rețelele de securitate internațională. Astfel, FOS americane sunt structurate pentru a sprijini intervențiile rapide în orice colț al lumii, având la dispoziție tehnologie avansată și resurse logistice care să permită mobilitatea și eficiența într-un spectru larg de misiuni [30].
- Modelul britanic, pe de altă parte, se axează în mod predominant pe protecția teritoriului național și pe misiuni de contraterorism, punând accent pe răspunsul rapid și eficient în cadrul apărării interne. În acest context, FOS britanice sunt structurate pentru a interveni în cadrul unor scenarii de securitate mai restrânse, având un rol cheie în prevenirea și combaterea amenințărilor de natură teroristă.

Aceste forțe sunt integrate în cadrul structurilor de apărare internă, având ca principal obiectiv protejarea infrastructurii critice și gestionarea crizelor de securitate națională, în special în fața unor atacuri asimetrice sau ale unor grupuri teroriste [44].

Aceste două modele evidențiază diferențele fundamentale în abordarea Forțelor pentru Operații Speciale (FOS), determinate de contextul geostrategic și de prioritățile naționale de apărare ale fiecărui stat. Dacă modelul american este orientat către proiecția globală a puterii militare și integrarea în alianțe internaționale [30], modelul britanic accentuează apărarea teritorială și răspunsul la amenințări interne specifice, reflectând astfel diversitatea în organizarea și utilizarea FOS la nivel global [44]. Această variație structurală și doctrinară evidențiază complexitatea mediului de securitate contemporan și necesitatea ajustării modelelor de apărare la particularitățile fiecărei regiuni și ale fiecărui stat.

Distincțiile între modelele de organizare ale FOS oferă Republicii Moldova repere relevante în procesul de elaborare a propriului cadru doctrinar și operațional, în vederea constituirii unei forțe pentru operații speciale capabile să răspundă provocărilor de securitate într-un mediu hibridizat [13].

Având în vedere specificul geopolitic al Republicii Moldova, stat situat într-o zonă de interferență strategică și expus riscurilor hibride, devine imperativă conceperea unui model organizațional propriu, care să asigure un echilibru între flexibilitatea operațională și coordonarea strategică integrată [7].

Modelul propus prevede instituirea, la nivel strategic, a unei Componente Naționale pentru Operații Speciale (CNOS), responsabilă de coordonarea planificării doctrinare, gestionarea resurselor și dezvoltarea capabilităților în funcție de obiectivele de securitate ale statului. Această entitate centralizată ar garanta interoperabilitatea cu alte structuri de apărare și ar furniza un cadru unificat de comandă pentru toate unitățile specializate [12].

La nivel operativ, se propune constituirea unor batalioane regionale (Nord și Sud) pentru operații speciale, organizate modular și cu funcționalități multiple. Fiecare batalion ar include subunități specializate în cercetare și recunoaștere, infiltrație aeriană și desant, sprijin

logistic și medical, ceea ce ar permite o reacție rapidă și adaptabilă în diverse scenarii tactice. Această dispunere regională ar optimiza timpul de reacție și ar asigura o prezență activă în zonele de interes operațional major.

Componenta esențială pentru instruire și inovație ar fi reprezentată de un Centru Național de Instruire pentru Operații Speciale, dotat cu facilități de simulare avansată, care să permită conceperea de scenarii realiste adaptate specificului războiului hibrid, operațiilor contra-insurgență și intervențiilor în medii urbane ostile. Procesul de formare ar include evaluări continue, testări psihofizice avansate și integrarea de tehnologii tactice de ultimă generație.

Implementarea acestui model ar aduce multiple beneficii: creșterea eficienței operaționale prin crearea unor unități capabile să gestioneze un spectru larg de amenințări (inclusiv cibernetice), alinierea la standardele NATO, favorizând participarea în misiuni și exerciții multinaționale și consolidarea capacității de reacție a statului în situații de criză.

Pe termen lung, un asemenea model ar contribui decisiv la profesionalizarea forțelor speciale, întărirea capacității de apărare a Republicii Moldova și sporirea credibilității sale strategice în arhitectura regională de securitate. Într-un context marcat de instabilitate și amenințări asimetrice, dezvoltarea unei structuri FOS modernizate reprezintă o investiție strategică esențială pentru garantarea suveranității și securității naționale [3].

În perspectiva consolidării capacității strategice de reacție a Armatei Naționale, elaborarea unei doctrine dedicate FOS devine o prioritate, menită să reglementeze utilizarea acestor structuri în raport cu exigențele mediului operațional actual. Această fundamentare doctrinară trebuie să pornească de la o definiție clară a specificului operațiilor speciale, caracterizate prin complexitate ridicată, desfășurare în teatre sensibile politic sau ostile și utilizarea de capacități tactice avansate și personal specializat [18].

Misiunile FOS vizează contracararea amenințărilor asimetrice, desfășurarea de operații de recunoaștere, sprijinirea structurilor aliate și recuperarea de persoane din zone de risc, ceea ce le conferă un rol

strategic în menținerea stabilității regionale, în special în spațiul extins al Mării Negre [8].

Structura de comandă a FOS trebuie să reflecte un echilibru între coordonarea centralizată și autonomia tactică. În acest sens, instituirea unui Comandament Național pentru Operații Speciale (CNOS) ar asigura direcția strategică a acestor forțe, iar unitățile operative ar trebui să beneficieze de libertatea necesară pentru a se adapta în mod eficient la realitățile din teren. Această arhitectură decizională flexibilă consolidează capacitatea de reacție în situații imprevizibile și susține eficiența operațională în medii instabile [12].

Interoperabilitatea – pilon esențial al doctrinei, presupune integrarea FOS într-un cadru coerent de colaborare, atât pe plan național, cât și internațional. La nivel intern, cooperarea cu structurile de securitate (poliție, servicii de informații, forțe convenționale) este esențială pentru o apărare integrată. La nivel extern, participarea la misiuni și exerciții comune cu NATO și alți parteneri internaționali facilitează standardizarea procedeeelor și compatibilitatea tehnologică, consolidând astfel rolul Republicii Moldova în sistemul regional de securitate [41, pp. 64–70].

Sprrijinul logistic reprezintă o condiție indispensabil necesară pentru succesul misiunilor FOS. Infrastructura logistică trebuie gândită pentru a susține mobilitatea operațională, autonomia echipelor și comunicarea neîntreruptă cu structurile de comandă. Echipamentele moderne, capacitatea de deplasare rapidă, asigurarea suportului medical și existența unor resurse flexibile de re aprovizionare sunt elemente fundamentale pentru menținerea eficienței în zone izolate sau ostile [32].

Totodată, formarea și perfecționarea continuă a personalului constituie un element definitoriu al culturii organizaționale FOS. Instruirea trebuie să includă exerciții tactice avansate, simulări realiste și cursuri specializate în tehnici clandestine, infiltrare sau luptă urbană [1]. În acest scop, înființarea unui Centru Național de Instruire pentru Operații Speciale ar reprezenta o investiție strategică în capitalul uman, capabilă să asigure adaptarea permanentă a operatorilor la dinamica mediului de securitate.

Adoptarea și implementarea unei doctrine naționale pentru Forțele pentru Operații Speciale ale Republicii Moldova ar avea un impact major asupra creșterii eficienței operaționale, întăririi capacităților defensive și dezvoltării parteneriatelor internaționale. Această doctrină ar conferi FOS statutul unui instrument esențial de proiecție strategică și descurajare, pregătit să răspundă provocărilor hibride și amenințărilor neconvenționale cu profesionalism, flexibilitate și eficiență.

În contextul optimizării structurale și funcționale a Forțelor pentru Operații Speciale, un rol esențial îl menține definirea și implementarea unui model coerent, riguros și sustenabil de selecție și instruire a personalului [22, p 45]. Selectarea candidaților trebuie să pornească de la un set de criterii multidimensionale, care să vizeze nu doar condiția fizică și aptitudinile tehnico-tactice, ci și robustețea psihologică, adaptabilitatea cognitivă, reziliența în condiții de stres operațional ridicat și loialitatea față de valorile instituționale și naționale.

Un model eficient de selecție nu se rezumă la testarea abilităților de moment, ci presupune o evaluare complexă a potențialului individual de integrare și dezvoltare într-un mediu operațional de elită. În acest sens, este necesară înființarea unor centre specializate de evaluare și selecție, capabile să aplice metodologii avansate de testare psihocomportamentală, adaptate profilului specific al operatorilor FOS [12].

Instruirea ulterioară trebuie să fie structurată progresiv, în etape care să combine instruirea individuală, pregătirea în echipe tactice și antrenamentele desfășurate în scenarii realiste, specifice mediului hibrid. Orientarea actuală privilegiază trecerea de la paradigma instruirii tradiționale, către dezvoltarea unei gândiri tactice autonome, a capacității de reacție decizională promptă, precum și a competenței de a opera în medii operaționale caracterizate prin complexitate ridicată, incertitudine sistemică și ambiguitate strategică. [1].

Un element fundamental al pregătirii îl constituie instruirea interinstituțională și cooperarea internațională, care permit nu doar standardizarea procedurilor, ci și acumularea de experiență practică relevantă. Interoperabilitatea cu structurile similare ale statelor partenere reprezintă un obiectiv-cheie pentru creșterea capacității de răspuns și de participare activă la misiuni internaționale și operații comune [3].

Totodată, se impune implementarea unui sistem de formare continuă, bazat pe perfecționare periodică, reciclare operațională și specializare avansată. Acest sistem ar trebui să fie dublat de mecanisme clare de evaluare a performanței și de promovare a meritocrației, pentru a asigura păstrarea standardelor înalte în interiorul structurilor FOS.

În concluzie, optimizarea doctrinară și operațională a Forțelor pentru Operații Speciale din Armata Națională reprezintă o necesitate strategică în fața provocărilor geopolitice și de securitate moderne. Prin integrarea unei doctrine flexibile, crearea unui sistem logistic sustenabil, sprijinirea inovării tehnologice și dezvoltarea continuă a resurselor umane, FOS pot deveni un instrument eficient de răspuns la amenințările hibride și asimetrice, contribuind semnificativ la securitatea națională și stabilitatea regională.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Prezenta teză de doctorat, intitulată „**Modalități de organizare și întrebuințare a Forțelor pentru Operații Speciale în războiul hibrid**”, a abordat o problemă strategică de actualitate, prin aplicarea unei metodologii interdisciplinare și prin articularea unui cadru teoretico-aplicativ adecvat contextului complex al securității contemporane. Cercetarea a vizat analiza dimensiunilor doctrinare, organizaționale și operaționale ale Forțelor pentru Operații Speciale (FOS), în corelație cu transformările majore ale mediului de securitate global și regional determinate de proliferarea conflictelor hibride.

Demersul științific a condus la clarificarea conceptuală a fenomenului războiului hibrid și la validarea FOS ca instrument strategic esențial în sistemul național de apărare al Republicii Moldova. Rezultatele obținute confirmă nu doar relevanța teoretică a temei, ci și aplicabilitatea concretă a soluțiilor propuse în vederea adaptării capacităților militare la noile provocări de securitate.

Concluzii:

1. Clarificarea teoretică a conceptului de război hibrid și implicațiile acestuia asupra securității naționale

Teza oferă o contribuție semnificativă la conceptualizarea fenomenului războiului hibrid, prin integrarea coerentă a dimensiunilor convenționale, neconvenționale, informaționale și cibernetice. Această

abordare susține elaborarea unor politici de apărare adaptate specificului amenințărilor emergente.

2. Reconceptualizarea rolului Forțelor pentru Operații Speciale în arhitectura de apărare

FOS sunt definite ca structuri cu valoare strategică, capabile să genereze efecte decisive în spațiul hibrid, datorită caracteristicilor lor de flexibilitate, adaptabilitate și capacitate de reacție rapidă. Ele trebuie integrate ca elemente centrale ale sistemului de apărare națională.

3. Necesitatea reformei structurale a Armatei Naționale

Rezultatele cercetării relevă necesitatea reconversiei structurii de forțe prin integrarea unor unități modulare, autonome și interoperabile, centrate pe capacități speciale. Această reformă este esențială pentru sporirea capacității de răspuns la noile tipuri de confruntări.

4. Validarea importanței instruirii specializate, fundamentată pe lecțiile învățate din conflictele recente

Studiul demonstrează că eficiența operațiilor speciale este direct dependentă de nivelul de instruire profesională. Este necesară instituirea unui model național riguros de selecție și pregătire, centrat pe criterii de profesionalism, adaptabilitate și reziliență psihologică.

5. Conturarea unui model integrat de dezvoltare a FOS în Republica Moldova

Lucrarea propune un model de dezvoltare multidimensional: doctrinar, organizațional, tehnologic și operațional al FOS, aliniat standardelor NATO și UE, dar adaptat specificului național. Modelul vizează atât coerența instituțională, cât și capacitatea autonomă de acțiune și interoperabilitatea internațională.

Recomandări:

În baza concluziilor evidențiate, se desprind o serie de direcții strategice de acțiune, orientate spre consolidarea capacității de apărare națională și adaptarea instituțională a structurilor militare la complexitatea și dinamica amenințărilor specifice mediului de securitate hibrid:

1. Realizarea unei evaluări strategice sistemice a structurii de forțe

Se impune efectuarea unui audit strategic cuprinzător al capacității de reacție a structurilor militare naționale, cu accent pe potențialul FOS de a acționa eficient în medii hibride. Instrumentele de analiză operațională și simulare trebuie să stea la baza acestui demers.

2. Revizuirea cadrului legislativ privind organizarea forțelor armate

Este necesară actualizarea legislației relevante, inclusiv a Hotărârii Guvernului nr. 679/2001, în vederea includerii explicite a FOS în structura permanentă a Armatei Naționale, asigurând astfel baza juridică pentru dezvoltarea și întrebuințarea acestora.

3. Elaborarea unei strategii naționale de dezvoltare a FOS până în anul 2030

Se recomandă adoptarea unei strategii multianuale care să stabilească obiective clare în domeniul instruirii, dotării, interoperabilității și cooperării internaționale, cu scopul atingerii capacității operaționale depline până în 2030.

4. Instituționalizarea unui cadru doctrinar și procedural unificat pentru FOS

Este imperativă elaborarea unui set coerent de documente doctrinare și procedurale pentru reglementarea activității FOS, incluzând doctrina operațională, standardele de selecție și instruire, tacticile de angajare în conflicte hibride și mecanismele de evaluare a performanței.

BIBLIOGRAFIE

1. Doctrina de instruire a Armatei Naționale nr.D-18 din 08 decembrie 2011.
2. Manualul de planificare, organizare și desfășurare a exercițiilor în AN, editura Ministerul Apărării, anul 2006.
3. Ministerul Apărării al RM, Planul de dezvoltare strategică a Armatei Naționale 2020–2030, Chișinău, 2020.
4. Ministerul Apărării al RM, Conceptul privind dezvoltarea Forțelor pentru Operații Speciale, document intern, Chișinău, 2021.
5. Ordinului Ministrului Apărării al Republicii Moldova nr.171.
6. Strategia militară a Republicii Moldova, Chișinău, HG nr.961 din 2018.
7. Strategia Națională de Apărare, Chișinău, H.P. nr 319 din 2024.
8. Strategia Națională de Securitate, Chișinău, HP nr. 391 din 15.12.2023.
9. CRUCERU, V. Războiul hibrid în gândirea militară americană, Monografie, București, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2015, 18 p. ISBN 978-606-660-173-3.
10. **DACIN, O.** Forțele pentru Operații Speciale din armatele moderne, în Revista Militară. nr. 2 (16) / 2016, pp. 162-167. ISSN: 1857-405X.
11. **DACIN, O.** Forțele pentru operații speciale - un instrument necesar în conflictele moderne, Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Sociale), Nr. 8(158), 2022, pp. 253-257. ISSN 1814-3199 /ISSNe 2345-1017, CZU: 355.318.
12. **DACIN, O.** Forțele pentru operații speciale ale Armatei Naționale a Republicii Moldova – actualitate și perspective, în materialele conferinței științifice internaționale Mediul strategic de securitate: tendințe și provocări, 23 mai 2019, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, Chișinău, 2021, pp.171-177, ISBN 978-9975-3048-2-5.
13. **DACIN, O.** Forțele pentru operații speciale — un mit sau o realitate necesară, Dezvoltarea Armatei Naționale în contextul aprofundării reformelor democratice, 7, 2022, Chișinău, pp. 183-192. ISBN 978-9975-84-164-1.
14. DIEANU, A-C. *The role of Ukrainian special operations forces within the war in Ukraine*, București: Editura Universității

- Naționale de Apărare „Carol I”, 2022, pp. 220-228.DOI: 10.53477/2971-8813-22-26.
15. MOLDOVAN, C. Considerații privind rolul și misiunile Forței de Reacție Rapidă în Armata României, Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”, Sibiu, 2002, pp. 44-49. ISSN 1582 – 6384.
 16. NICOLAESCU, C., ROMAN, D. Necesitatea adaptării structurii de Forțe pentru Operații Speciale ca răspuns la prezentele și potențialele provocări, Conferința Științifică Internațională STRATEGII XXI, Universității Naționale de Apărare „Carol I”, noiembrie 2017, pp. 205-210. ISSN 1844-3087.
 17. ROMAN, D., NICOLAESCU, C. Conflictele moderne și eficiența Forțelor pentru Operații Speciale în mediul operațional nou creat, Conferința Științifică Internațională STRATEGII XXI, UNAp „Carol I”, noiembrie 2017, pp. 197-204. ISSN 1844-3087.
 18. S.M.G / F.O.S. 3.2. Doctrina pentru operații speciale întrunite, București, 2007, 57 p.
 19. S.M.G. / F.O.S. 3.14. Manualul pentru luptă al subunităților de operații speciale (Detașamentele Alpha, Bravo); București, 2005, 240 p.
 20. S.M.G. P.F-5-3. Manualul pentru cooperare civili-militari, București, 2011, 180 p.
 21. VĂDUVĂ, Gh., ALEXANDRESCU, G. *Reacția rapidă în operația militară*, Universitatea Națională de Apărare “Carol I”, București, 2004, 82 p. ISBN 973-663-189-3.
 22. АРДАШЕВ, А. Боевая подготовка Спецназа, Серия «Боевая подготовка элиты», Яуза, Эксмо, Москва, 2014, 372 с. ISBN 978-5-699-75169-3.
 23. БАРАБАНОВ, М. „Между миром и войной: силы специальных операций”, М.: Центр анализа стратегий и технологий, 2016, 244 с. ISBN 978-5-9902620-7-2.
 24. БЕЛЬКОВ, О. «Гибридная война» - выдуманная реальность?». Гибридные войны XXI века: материалы межвузовского круглого стола 29.01.2015, Москва: ВУ, 2015, 310 с.
 25. ГАЛУШКО, С. Силы специальных операций и война в Ливии, Аналитический доклад, Москва – 2011, 31 с.

26. ДЕЛЯГИН, М. *Новые технологии цветных революций: не готовьтесь к позавчерашней войне*. [citat pe 11.01.2017]. Disponibil: <https://delyagin.ru/articles/187-pozitsija/36321-novyetehtnologii-tsvetnykh-revoljutsi-ne-gotov-tes-k-pozavcherashnevo-ne>.
27. Работа Сил специальных операций России в Крыму в 2014 году. [citat pe 03.03.2017]. Disponibil: www.militarycolumnist.ru/russian-special-forces-in-crimea/.
28. Силы специальных операций России. Создание, становление, работа. [citat pe 30.07.2017]. Disponibil: www.militarycolumnist.ru/russian-special-operations-forces/.
29. ЦЫГАНКОВ, П. «Гибридные войны» в хаотизирующемся мире XXI века/Москва: Издательство МГУ, 2015, с.32-42.
30. АJP- 3.5. Allied Join Doctrine for Special Operations, North Atlantic Treaty Organization, from SAI Global, 01 January 2009, 69 p.
31. BORSARI, F., 2022. "Hunting the Invader: Ukraine's Special Operations Troops." The Center for European Policy Analysis (CEPA)'s, March 15. [citat pe 11.12.2024]. Disponibil: <https://cepa.org/hunting-the-invader-ukraines-special-operations-troops/>.
32. BLANKEN, L., SWINTEK, Ph. and DAVIS, J.– Special Operations as an Innovation Laboratory [citat pe 19.12.2024]. Disponibil: <https://warontherocks.com/2020/02/special-operations-as-an-innovation-laboratory/>.
33. HOFFMAN, F., MATTIS, J. Future Warfare: The Rise of Hybrid Wars. In: U. S. Naval Institute Proceedings, vol. 131, November 2005, 175 p. [citat pe 15.06.2018]. Disponibil: http://dde.carlisle.army.mil/documents/sis/docs/Hybrid_Wars.pdf.
34. *Head of French Company is Killed in Libyan City* // „The New York Times” may 2011. [citat pe 03.03.2017]. Disponibil: <http://www.ny-times.com/2011/05/13/world/africa/13benghazi.html>.
35. HOWARD, C. To Baghdad and Beyond: ARSOF in Operation Iraqi Freedom, USASOC History Office, March 20, 2023, [citat pe 14.10.2023]. Disponibil:

- https://www.army.mil/article/264978/to_baghdad_and_beyond_arsof_in_operation_iraqi_freedom.
36. Israeli Special Forces: A Comprehensive Guide, [citat pe 03.10.2024]. Disponibil: <https://greydynamics.com/the-israeli-special-forces/>
 37. MAZARR, M. Mastering the Gray Zone: Understanding a Changing Era of Conflict. U.S. Army War College Press., 157 p. ISBN 1-58487-712-X.
 38. McCUEN, J. Hybrid Wars, "Military Review", 2008, pp.107-113.
 39. McWILLIAMS, S. Hybrid War Beyond Lebanon: Lessons from the South African Campaign 1976 to 1989, Fort Leavenworth, KS, 105 p.
 40. NEMETH, W. Future war and Chechnya: a case for hybrid warfare, Monterey - CA : Naval Postgraduate School, 101 p.
 41. OLSO, E., „U.S Special Operations: Context and Capabilities in Irregular War-fare,” Joint Force Quarterly (JFQ), Issue 56, First Quarter, 2010, pp. 64–70.
 42. PANZERI, P. Front cover image for Killing Bin Laden: Operation Neptune Spear 2011, Osprey Publishing, Oxford, UK, 2014, 80 p. ISBN: 9781472804082.
 43. Ukrainian Special Operations Forces (UASOF), Grey Dynamics, March 17. [citat pe 11.12.2024]. Disponibil: <https://www.greydynamics.com/ukrainian-special-operations-forces-uasof/>.
 44. United Kingdom Ministry of Defence, Future Character of Conflict, HQ Special Forces, London, 2011, 72 p.

ADNOTARE

la teza de doctor în științe militare „Modalități de organizare și întrebuințare a Forțelor Pentru Operații Speciale în Războiul Hibrid”, autor Octavian DACIN. Specialitatea 581.01 – Artă militară. Chișinău, 2025.

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 253 titluri, 24 anexe, 140 pagini de text de bază. Rezultatele tezei au fost expuse în 20 articole publicate în culegeri și reviste de specialitate din Republica Moldova și străinătate.

Cuvintele-cheie: război hibrid, amenințări și vulnerabilități, conflicte netradiționale, forțe speciale, forțe pentru operații speciale, Forțele Armate, Armata Națională, forțe neregulate, actori non-statali, teatrul de operații, operații speciale.

Scopul lucrării: Lucrarea urmărește analiza utilizării tacticilor războiului hibrid și evidențierea necesității dezvoltării Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) în actualul mediu de securitate. Studiul propune identificarea unor soluții teoretice și practice pentru optimizarea instruirii și utilizării FOS ale Armatei Naționale, în vederea eficientizării participării acestora la operații militare complexe, naționale și internaționale.

Obiectivele cercetării: Demersul investigativ al prezentei cercetări este orientat spre analiza aprofundată a modalităților optime de organizare, dotare și întrebuințare a Forțelor pentru Operații Speciale (FOS) în contextul războiului hibrid, evidențiind capacitatea acestora de a se adapta la noile paradigme ale conflictului contemporan. Studiul vizează o abordare integrată, cuprinzând dimensiuni doctrinare, tactice și operaționale, în vederea fundamentării unui model eficient de utilizare a FOS în scenarii de securitate marcate de complexitate și volatilitate strategică.

Noutatea și originalitatea științifică: Lucrarea propune o analiză comparativă a conceptului de război de generație nouă, evidențiind rolul inovator al Forțelor pentru Operații Speciale în noile forme de conflict. Originalitatea constă în formularea unui model adaptat pentru Republica Moldova, care include structură organizațională, doctrină specifică și un program coerent de selecție și instruire a operatorilor FOS, în raport cu evoluțiile mediului internațional de securitate.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante: Cercetarea a oferit un cadru conceptual și operațional clar pentru utilizarea Forțelor pentru Operații Speciale în războiul hibrid, propunând un model optimizat de organizare și întrebuințare a acestora, adaptat contextului Republicii Moldova. Rezultatele contribuie la fundamentarea științifică a reformei FOS în fața noilor amenințări hibride și la consolidarea securității naționale.

Semnificația teoretică: Lucrarea dezvoltă cadrul conceptual al războiului hibrid și al rolului FOS, oferind fundamente teoretice pentru analiza noilor tipologii de conflict și a transformărilor doctrinare în domeniul securității și apărării.

Valoarea aplicativă a lucrării: Lucrarea oferă un model optimizat de structurare, doctrină operațională și program de selecție și instruire pentru Forțele pentru Operații Speciale ale Armatei Naționale, adaptat cerințelor actuale de securitate.

Implementarea rezultatelor științifice: Rezultatele cercetării au fost valorificate în cadrul a șapte conferințe internaționale și zece conferințe naționale, prin articole științifice publicate, prelegeri susținute și în activitatea didactică la Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”.

АННОТАЦИЯ

**к диссертации на соискание учёной степени доктора военных наук
«Методы организации и применения Сил специальных операций в
гибридной войне», автор Октавиан ДАЧИН. Специальность:**

581.01 – Военное искусство. Кишинёв, 2025

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 253 наименований, 24 приложения, 140 страниц основного текста. Результаты исследования представлены в 20 научных статьях, опубликованных в сборниках и специализированных изданиях в Республике Молдова и за рубежом.

Ключевые слова: гибридная война, угрозы и уязвимости, нетрадиционные конфликты, специальные силы, силы специальных операций, Вооружённые Силы, Национальная армия, нерегулярные формирования, негосударственные акторы, театр военных действий, специальные операции.

Цель исследования: Анализ применения тактик гибридной войны и обоснование необходимости развития ССО в современных условиях безопасности. Предлагаются теоретические и практические решения для повышения боеспособности ССО Национальной армии.

Задачи исследования: Настоящее исследование направлено на глубокий анализ оптимальных способов организации, оснащения и применения Сил специальных операций в контексте гибридной войны с акцентом на их способность адаптироваться к новым парадигмам современных конфликтов. В работе применяется интегрированный подход, охватывающий доктринальные, тактические и операционные аспекты, с целью обоснования эффективной модели применения ССО в условиях стратегически сложной и нестабильной обстановки.

Научная новизна и оригинальность: Проведён сравнительный анализ концепции войны нового поколения с акцентом на роль ССО. Разработана модель, адаптированная для Республики Молдова: структура, доктрина, программа отбора и подготовки.

Результаты, способствующие решению важной научной проблемы: В диссертации представлена оптимизированная модель структуры, оперативной доктрины и программы отбора и подготовки Сил специальных операций Национальной армии, соответствующая современным требованиям в сфере безопасности.

Теоретическая значимость: Работа расширяет концептуальные основы гибридной войны и роли ССО, предоставляя теоретические основы для анализа новых типов конфликтов и доктринальных трансформаций в области безопасности и обороны.

Практическая значимость работы: В диссертации представлена оптимизированная модель структуры, оперативной доктрины и программы отбора и подготовки Сил специальных операций Национальной армии, соответствующая современным требованиям в сфере безопасности.

Внедрение научных результатов: Результаты исследования были представлены на семи международных и десяти национальных конференциях, в научных публикациях, лекциях, а также в преподавательской деятельности автора в Академии Вооружённых Сил «Alexandru cel Bun».

ANOTATION

**to the doctor thesis in military science „Ways of organizing and using the Special Operations Forces in hybrid warfare”, author Octavian DACIN.
Specialty 581.01–Military art. Chisinau, 2025.**

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, a bibliography of 253 sources, 24 appendices, and 140 pages of core text. The results of the thesis have been presented in 20 articles published in collections and specialized journals in the Republic of Moldova and abroad.

Keywords: hybrid warfare, threats and vulnerabilities, non-traditional conflicts, special forces, special operations forces, Armed Forces, National Army, irregular forces, non-state actors, theater of operations, special operations.

Purpose of the study: The paper aims to analyze the use of hybrid warfare tactics and highlight the need for the development of Special Operations Forces (SOF) in the current security environment. The study seeks to identify both theoretical and practical solutions for optimizing the training and employment of the National Army's SOF to enhance their effectiveness in complex military operations, both nationally and internationally.

Research objectives: This investigation focuses on the in-depth analysis of optimal methods for organizing, equipping, and employing Special Operations Forces in the context of hybrid warfare, emphasizing their adaptability to the evolving paradigms of contemporary conflict. The study employs an integrated approach, covering doctrinal, tactical, and operational dimensions, to substantiate an effective model for SOF employment in security scenarios characterized by complexity and strategic volatility.

Scientific novelty and originality: The thesis presents a comparative analysis of the new generation warfare concept, highlighting the innovative role of Special Operations Forces in emerging conflict forms. Its originality lies in proposing a tailored model for the Republic of Moldova, encompassing organizational structure, specific doctrine, and a coherent selection and training program for SOF operators, in line with developments in the international security environment.

Results contributing to solving a significant scientific problem: The research provides a clear conceptual and operational framework for the use of SOF in hybrid warfare, proposing an optimized model of organization and employment adapted to the Republic of Moldova's context. The results contribute to the scientific foundation of SOF reform in response to new hybrid threats and support the consolidation of national security.

Theoretical significance: The thesis advances the conceptual framework of hybrid warfare and the role of SOF, offering theoretical foundations for analyzing new conflict typologies and doctrinal transformations in the field of security and defense.

Practical value of the thesis: The work offers an optimized model of structure, operational doctrine, and a selection and training program for the National Army's Special Operations Forces, adapted to current security requirements.

Implementation of scientific results: The results have been disseminated at seven international conferences and ten national conferences, through scientific articles, academic lectures, and in teaching activities as a university lecturer at the Military Academy of the Armed Forces „Alexandru cel Bun”.

DACIN OCTAVIAN

**MODALITĂȚI DE ORGANIZARE ȘI
ÎNTREBUINȚARE A FORȚELOR PENTRU
OPERAȚII SPECIALE ÎN
RĂZBOIUL HIBRID**

SPECIALITATEA 581.01 – ARTĂ MILITARĂ

Rezumatul tezei de doctor în domeniul artă militară

Aprobat spre tipar: 24.05.2025

Hârtie ofset. Tipar digital

Coli de tipar: 2,4

Formatul hârtiei: A4

Tiraj: 50 ex.

Comanda nr. 60

Tipografia PRINT-CARO
m. Chișinău, str. Columna, 170
printcaro@gmail.com
tel. 069124696